

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 5.

TH. M. FRIES.

1865.

INNEHÅLL: J. A. LEFFLER, Bidrag till kännedomen om de Skandinaviska arterna af växtsläktet *Lepigonum*. — TH. M. FRIES, Nya Skandinaviska Lafarter. — Literatur-Öfvers.: Norsk botanisk litteratur 1859—64. — Strödda Underr.: Är *Hydrocotyle* en umbellat? — Gigantiska *Equiseta*. — Anhållan.

1. Bidrag till kännedomen om de Skandinaviska arterna af växtsläktet *Lepigonum* af J. A. LEFFLER.

Då knappt 2 år förflutit, sedan Lektor Kindbergs utförliga "*Monographia generis Lepigonorum*" utgafs, torde det synas alldeles öfverflödigt att nu framkomma med ett nytt försök öfver samma ämne. Men då resultaterna af mina studier öfver släktet stå i fullkomlig strid med de uti ofvannämnda monografi framställda åsigter, kan ju den gamla regeln: "*audiatur et altera pars*" här tillämpas. Föröfrigt kan *Lepigonum*, oaktadt sin mindre artrikedom, säkerligen uti mångformighet och formernas svårbestämhet med full rätt jemföras med våra mest kritiska växtsläkten. Det är derföre naturligt, att ännu mycket måste fattas i den fullständiga kännedomen om detta släkte; och det är förhoppningen, att ett, om än ringa, bidrag till denna kännedom icke skall vara alldeles ovälkommet, som framkallat nedanstående uppsats.

Det mest karakteristiska för Lektor Kindbergs behandling af släktet är den öfvervägande vigt, han fäster vid beskaffenheten af frönas yta, då han efter derifrån hemtade kännetecken indelar släktet. Hans behandling följes, såsom bekant är, af såväl Hartman som Lange. Redan i an-

dra uppl. af sin *Haandbog i den Danske Flora* yttrade dock Prof. Lange tvifvel rörande frökarakterens tillförlitlighet och i den nyss (ännu icke fullständigt) utkomna tredje upplagan framställas dessa tvifvelsmål i förstärkt form. Hufvudresultatet af mina undersökningar häröfver är detta: *beskaffenheden af frönas yta är hos vissa arter högst föränderlig och deraf hemtade kännetecken så oväsentliga, att man icke ens kan använda dem såsom grund för uppställande af skilda former af samma art* *). Bevis för denna åsigt skola framställas vid sjelfva behandlingen af de Skandinaviska arterna; nu må blott påpekas, att skilnaden mellan Lektor Kindbergs och min uppfattning af desamma nästan helt och hållet beror på det olika värde, vi tillägga nämnda frökarakter. Några Kindbergska arter äro nemligen grundade på fröytans olika beskaffenhet och måste anses sin arträttighet förlustiga, om denna karakter icke är användbar; derigenom blir också uppfattningen af arternas affinitet helt olika. Detta skulle särdeles tydligt visa sig vid en framställning af samtliga *Lepigonum*-arterna; men då jag hittills haft föga tillfälle att se de utländska, och alls icke kunnat i naturen studera desamma, komma här endast de Skandinaviska arterna att behandlas. På förhand må jag blott anmärka svårigheten att i detta slägte uppställa fullt distinkta artdiagnoser; att jag icke lyckats öfvervinna denna svårighet, erkännes villigt.

1. *L. marinum* (L. Fl. Su. såsom *Arenaria rubra* β.) Wahlb. Fl. Gothob.: *Roten perenn (åtminstone tvåårig); stjelken och grenarne hoptryckta; stiplerna vanl. bredt triangulära, nästan hela, föga glänsande; blomställningen oftast bladlös eller föga bladig, blomskaften vanl. (omkring dubbelt) längre än kapseln; foderbladen utan fläck vid basen; kronbladen vanl. ljusst rödlätta; kapseln oftast mycket längre än*

*) Detta hindrar icke, att än knöliga, än släta frön kunna sägas vara för en art typiska; äfvenledes finnas arter, hos hvilka endera fröformen med mycket ringa föränderlighet är förherrskande.

fodret; fröna vanl. rundade, plattade med något upphöjd kant, mörkt bruna, normalt vingade och släta, dock stundom äfven ovingade och starkt knöliga.

Utbredning: Ganska ymnig på Sveriges vestra kust; äfven i södra Skåne ett stycke inåt Östersjökusten, der den eljest är sällsynt och mest (isynnerhet på Gotland) förekommer under en afvikande form (*L. fasciculare* Lön nr.); Norska kusten till Nordlanden enl. Kindb.; Danska kusterna, isynnerhet ymnig på Jutlands vestra sida (enl. Lange). Växer ofta i sjelfva vattenbrynet.

L. marinum skiljes lätt från de öfriga Skandinaviska arterna genom till alla delar gröfre växt och ofvan anförda karakterer. Aldrig har jag funnit det svårt att nära nog vid första ögonkastet skilja den från *L. salinum*, emedan dess habitus är så alldeles egendomlig. Föröfrigt har denna art en mycket vidsträckt variationsförmåga. Den vanl. tjocka roten är nästan odelad eller flerhöfdad; stjelkarne äro mer eller mindre tufvade, upprätta eller nedliggande, hoptryckta, nedtill ofta tydligt (4-) kantiga. Stiplerna variera till längd och bredd, hela eller något sargade i spetsen. De jemnbreda, mer eller mindre köttiga bladen äro vanl. halftrinda, stundom plattade på begge sidorna, stundom nästan cylindriska, spetsiga eller trubbiga, kortare eller längre än internodierna. Fruktskafte, som oftast äro ganska långa, blifva stundom föga längre än kapseln; vanl. äro de efter fruktmognaden tillbakaböjda, men förekomma äfven ganska ofta upprätta. Foderbladen variera till formen bredt äggrunda — nästan lancettlika, trubbiga eller spetsiga, med bredare eller smälare hinnkant; de synas alltid sakna fläck vid basen (åtminstone framträder någon sådan aldrig tydligt på mer utbildade foderblad). Kronbladen äro ungefär af fodrets längd, vanl. ljusst rödlätta, men stundom nästan hvita, stundom dunkelt röda (nästan rödgredelina). Föröfrigt varierar växten i afseende på beklädnaden; vanl. är den upptill (isynnerhet

i vippan) mer eller mindre klibbluden, men förekommer stundom nästan alldeles glatt *).

Hvad slutligen angår frönas beskaffenhet, är äfven denna ganska föränderlig. Att hinnkantens till- eller frånvaro icke är konstant, har redan länge varit känt; Kindberg har påpekat, att vid hinnkantens försvinnande äfven sjelfva frönas form ofta blir förändrad (så att de ovingade fröna vanligen blifva mera konvexa); återstår nu att nämna om beskaffenheten af deras yta. De allmännast förekommande formerna af *L. marimum* hafva, såsom bekant är, vingade frön; underkastas dessa äfven en teml. stark förstöring, synes deras yta vara nästan slät eller något strimmig och skroflig. Men från åtskilliga ställen hafva former blifvit hemförda, som i detta hänseende visa betydlig afvikelse. Jag har sett frön af *L. marimum* med så tydliga knölar, att endast en mycket obetydlig förstöring behöfts för att upptäcka desamma. Former, hos hvilka detta är förhållandet, äro tagna i Boh. på Kosteröarne (A. W. Bolander), Smögen (O. Landgren), Midtskär bland Wäderöarne och vid Uddevalla (Th. Krok) m. fl. ställen. Äfven från ett par ställen i Danmark och Tyskland har jag sett sådana former. Genom öfvergångar i frönas beskaffenhet sammanbindas de tydligt med den normala *L. marimum*. Anmärkningsvärdt är det dock, att ett par af dessa i afseende på fröna afvikande former, om icke bilda öfvergången till, åtminstone tendera åt andra arter af släktet. Så är förhållandet med t. ex. Kosterformen. Genom tätt tufvad växt, flerhöfdad rot, något mindre än vanligt utskjutande kapslar och kortare fruktskaft närmar sig denna form (som har de flesta fröna vingade och vanl. otydligt knöliga, endast några få deremot ovingade och starkt knöliga) något till *L. heterospermum* Guss. för att döma af Kindbergs beskrifning på denna art (deremot visar den

*) Äfven de öfriga arterna förekomma på samma sätt (omvexlande och beroende af lokalen) såväl mer l. mindre glandelhårigt ludna som n. fullkomligt glatta.

föga likhet med Heldreichs af Kindb. citerade exsiccateer, hvilka väl också knappast hafva "facies *L. marini*"!). — Wäderöformen synes särdeles utmärkt. Genom i allmänhet mindre storlek, kortare fruktskaft och kapslar afviker den från den normala *L. marinum*; vidare äro alla fröna ovingade, mycket mörka och, åtminstone i något yngre tillstånd, särdeles utmärkt knöliga; alla fruktskaften äro efter fröfällningen uppräta. Men då ingen af dessa kännetecken är konstant, och habitus nästan helt och hållet är *L. marini*, torde ej heller denna form kunna derifrån skiljas; dock förtjenar den att på sitt växtställe närmare undersökas.

Af "*L. fasciculare* Lönnr." har jag tyvärr icke fått tillfälle att se hvarken lefvande eller original exemplar; de, hvilka jag i ett par herbarier sett liggande under detta namn med påskrift "odlade i Ups. bot. trädgård af frön från Lönnroth", och som tillhöra *L. salinum* (eller *medium*?), hafva nemligen säkerligen blifvit på något sätt förvexlade. Lange, som under *L. marinum* särskildt upptager *L. fasciculare*, upplyser, att den genom odling förlorar flera af sina utmärkande karakterer, och antager (i likhet med Fries och Kindberg) den vara en lokalform af *L. marinum*. Fullkomligt instämmande i denna åsigt, har jag icke upptagit den särskildt ens såsom form, emedan äfven andra former af *L. marinum* då hade måst uppställas. — Lange anmärker, att *L. azoricum* Kindb. endast genom knöliga frön synes vara skild från den Danska formen af "*L. fasciculare*". De Gotländska exemplar jag sett (från Klinte hamn) hafva ganska tydligt knöliga frön; men från dessa tyckes dock *L. azoricum* teml. betydligt avvika isynnerhet genom bladens och stiplernas form.

2. *L. salinum* (*Spergularia salina* Presl. Fl. Cech.) Fr. Nov. Mant. III: Roten vanl. smal och ettårig; stjelken hoptryckt; stiplerna vanl. bredt triangulära, föga glänsande och nästan hela; blomställningen vanligen mer eller mindre bladig; blomskaften ung. lika långa med — betydligt längre

än kapseln; foderbladen vid basen tecknade med en mörk fläck; kronbladen oftast rödlätta; kapseln längre än fodret; fröna vanligen smärre än hos *I. marinum*, mer eller mindre rundade och plattade med upphöjd kant, ovingade eller vingade, knöliga eller släta, vanligen temligen mörkt bruna.

Ann. Under denna art äro här innefattade både *L. leiospermum* Kindb. och *L. salinum* Kindb. Monogr. (*L. neglectum* Kindb. Synops.)

— *sperguloides* (*Holosteum sperg.* Lehm.). Utmärkt genom sina långt utdragna vanl. kortbladliga klasar af kortskäftade blommor med dunkelt röda kronblad, vanl. ej särdeles långt utskjutande kapslar, växtens ofta mörka färg och starka klibbludenhet; fröna vanl. alla ovingade, såväl knöliga som nästan släta; roten trol. oftast perennerande.

Utbredning: *I. salinum* är på alla Skandinaviens hafskuster den allmännaste arten af släktet; nordligast förekommer den i Norge vid Harstadhavn i Finnmarken (68° 48—49' n. br.) enl. Norman. — Var. *sperguloides* är funnen på styf lerjord och mudderupplag vid Göteborg på Hultmans holme (Lindeb.) och Lindholmen (!), vid Uddevalla enl. Lindeb.; en form från Carlskrona hör trol. äfven hit.

Kan *I. marinum* med skäl sägas vara mycket polymorf, gäller detta omdöme i ännu högre grad om *I. salinum*. Nästan alla växtens delar äro hos denna art underkastade talrika förändringar. Roten, som vanl. är smal och ettårig, blir stundom, isynnerhet på lerjord, tjock och perennerande; stjelken är mer eller mindre hoptryckt; stiplerna variera till formen, dock aldrig så utdragna och sargade som hos *I. rubrum*; de vanl. köttiga, halftrinda, plattade eller nästan cylindriska bladen äro trubbiga eller spetsiga, längre eller kortare än internodierna; inflorescensen är än utdraget klaselik och mångblommig, än hopdragen och fåblommig; blomskafven, hvilkas längd är högst föränderlig (på solöppna ställen vanl. korta, i skugga stundom 3 å 4 gånger längre än kapseln), äro vanl. stödda af blad, men dessa variera betydligt till storleken och blifva stundom, isynnerhet mot spetsen

af blomklasarne, rudimentära; foderbladen (till formen föränderliga) hafva vanl. vid basen en mörk fläck; denna kan visserligen stundom försvinna, men finnes vanl. på de flesta mindre utvecklade blommor; kronbladen äro oftast mot spetsen rödlätta, nedtill hvitaktiga, stundom helt hvita; kapseln är stundom knappt till tredjedelen utskjutande ur fodret, men ofta mer än dubbelt längre än detsamma.

Särdeles föränderliga äro fröna. Ej nog dermed, att vingade och ovingade frön omvexlande förekomma hos samma exemplar och i samma kapsel; äfven ytans beskaffenhet varierar liksom hos *L. maritimum*, här dock i nästan ännu högre grad. De talrika exemplar af *L. salinum* från nästan alla delar af Skandinavien, hvilka jag fått tillfälle att undersöka, hafva neml. lemnat nära nog alla tänkbara öfvergångar mellan knöliga och släta frön. Dock synas fröna i allmänhet vara mer eller mindre knöliga. Emedertid har Kindb. uppgifvit "*L. leiospermum*" vara långt allmännare än "*L. neglectum*" (formerna med knöliga frön). Denna hans uppgift kan dock lätt förklaras. Med en "vänlig lupp" (som Östgötafloran rekommenderar för att "skilja nämnda "arter") kan man neml. ofta icke upptäcka knöligheten; men ju starkare förstoring användes, desto sällsyntare blifva de släta fröna. *L. leiospermi* existens beror således till en stor del på den använda förstoringens svaghet; visserligen uppgifvas flera kännetecken, som skulle skilja den från *L. salinum* l. *neglectum*, men dessa (som föröfrigt till en del bero på lokalen) tillkomma minst lika ofta former med knöliga frön, hvarigenom deras värde naturligtvis helt och hållet förfaller. *L. neglectum* och *leiospermum* sammanflyta i sjelfva verket så fullkomligt, att de icke torde kunna uppställas ens såsom skilda former. Den art, som sålunda innefattar dem båda, bör, såsom Lange anmärkt, benämnas *L. salinum*. Detta namn har visserligen varit användt i olika utsträckning, dock icke så att dess brukbarhet derigenom förminskas. Presls beskrifning åsyftar väl egentligen formerna "*seminibus scabrisculis*"; men dels är, såsom ofvan blifvit visadt, denna

karakter oväsentlig, dels har Presl sjelf under namnet *Spergularia salina* utdelat äfven en slätfröig form (Kindb. Monogr. p. 39). Prof. Fries' beskrifning på *Lepig. salinum* (Nov. Mant. III) passar lika bra på de slätfröiga formerna, som på dem, hvilka hafva knöliga frön. — Hvad var. *sperguloïdes* angår, synes den icke kunna skiljas från *L. salinum* genom annat än komparativa kännetecken. Oaktadt den till sin habitus är ganska utmärkt, saknas visst icke öfvergångar till den normala *L. salinum*. Flera former af denna art finnas ock, som ega enstaka kännetecken af de för *sperguloïdes* utmärkande; och det är först de många samlade afvikelserna, som gör denna till den mest anmärkningsvärda af *L. salini* talrika former. Att söka ordna och namngifva några af de öfriga skulle nästan vara en lönlös möda. I förbigående må blott nämnas, att vid Göteborg, Carlskrona, Gefle och trol. flerstädes förekommer en *forma perennans* (med grof växt, större blommor och, åtminstone vid Göteborg, mycket ljusa, ofta alldeles hvita kronblad), som synes alldeles analog med en af Kindberg så benämnd och såsom särskild varietet upptagen form af *L. rubrum*.

3. *L. medium* Fr. Nov. Mant. III: *Roten trol. perennerande* (enl. Kindb.); *stjelken och grenarne trinda eller hoptryckta; stiplerna bredt triangulära, föga glänsande, n. hela; blomskaften stödda af blad, vanl. lika långa med (stundom mycket högre än) kapseln; foderbladen oftare (men ej alltid) ofläckade; kronbladen rödlätta eller hvita; kapseln föga utskjutande; fröna rundadt-trekantiga, vingade eller ovingade, vanl. temligen ljusst bruna och släta.*

Utbredning: Mest på något fuktiga ställen, i synnerhet i och vid städer (sällsyntare på hafskuster) t. ex. Göteborg, Lund (enl. S. Almquist), Gefle, Westerås (flera växtställen uppräknade i Kindbergs Monogr. p. 25); i Norge "rarius (hb. Blytt)" enl. Kindb. (jag har blott sett den från Kristiania); i Danmark är ännu intet växtställe känt.

L. medium tillhör de växter, om hvilkas arträttighet det är svårt — om icke omöjligt — att fälla något bestämdt omdöme. I sin typiska form är den neml. mycket utmärkt, men synes å andra sidan, isynnerhet då den förekommer på hafsstränder (såsom redan Kindb. anmärkt, sammanflyta med *L. salinum* ("leiospermum"). Jag skulle också vara mest böjd för att anse den för *L. salini* inåt landet gående form; men då jag haft föga tillfälle att i naturen studera densamma, vågar jag icke ansvara för riktigheten af denna åsigt. De mest utmärkande karaktererna för *L. medium* tyckas vara dess i allmänhet spädare (och ljusare) växt och de mycket kort utskjutande kapslarne. Fröna äro väl vanl. smärre och något mer trekantiga än *L. salini*; jag har dock sett former af denna art, som i detta hänseende visat föga olikhet med *L. medium*. (Fruktskaften hos denna sistnämnda äro enl. Fr. l. c. efter fröfällningen upprätta, hos *L. salinum* nedböjda; dock synes detta förhållande, åtminstone hos *L. salinum*, vara ganska föränderligt). Mera anmärkningsvärdt torde det vara, att då fröna hos *L. salinum* vanl. (om de underkastas någorlunda stark förstoring) äro mer eller mindre knöliga, *L. medii* deremot typiskt äro släta, och i detta hänseende icke visa särdeles stor föränderlighet.

4. *L. rubrum* (L. Sp. plant. under *Arenaria*): *Roten vanl. smal och ettårig; stjelken och grenarne oftast trinda; stiplerna långt utdragna, vanl. glänsande och sargade; blomskriften vanl. mycket längre än kapseln, stödda af blad; foderbladen ofläckade; kronbladen vanl. mörkt röda; kapseln ungefär af fodrets längd; fröna smärre än hos föregående arter, n. trekantiga ("pyriformia"), vanl. mörkt gråaktigt-bruna, knöliga och ovingade.*

— *radicans* (*Spergularia radicans* Presl.). *Utmärkt från hufvudformen genom tätt tufvade, nedliggande, stundom rotslående stjelkar med mycket kortare internodier, vanl. något bredare stipler, n. bladlös vippra, mindre blommor och tjockare, perennerande rot.*

Utbredning: Förekommer på hård och torr mark, vid vägar o. dyl. teml. allmän öfver större delen af Skandinavien, sparsammast på hafskusten. Var. *radicans* isynnerhet på sandjord här och der.

L. rubrum är jemförelsevis mindre föränderlig, åtminstone så tillvida, att den nästan alltid bibehåller sin egendomliga habitus. Uti Lektor Hartmans (i sista uppl. af Handb. i Skand. Flora uttalade) åsigt, att *L. rubrum* och *salinum* ("neglectum") sammanflyta, kan jag ingalunda instämma. Genom stiplernas, kapslarnes och frönas beskaffenhet m. m. äro dessa arter väl skilda, och jag har aldrig lyckats påträffa någon verklig öfvergångsform dem emellan. -- *L. medium*, som genom sin vanl. späda växt, stundom trinda grenar och de föga utskjutande kapslarne närmar sig *L. rubrum*, är å andra isynnerhet genom sina helt olika frön mycket lätt att skilja från denna art.

Formen *radicans* har stundom ett mycket egendomligt utseende genom sina korta och tufvade stjelkar, som hafva så förkortade internodier, att de ofta synas helt hvitglänsande af blotta stiplerna. Emedlertid finnas talrika öfvergångar till hufvudformen (*α campestre* Fenzl, Lange, som har de vanl. plattade och uddspetsiga bladen oftast kortare eller föga längre än de teml. utdragna internodierna), och jag har sett exemplar, hvaraf några grenar tyckts tillhöra *L. rubrum α.*, andra deremot formen *radicans*! Den långsträckta och robusta ytterligheten (*L. rubr. γ perennans* Kindb., *L. laxiflorum* Kindb. Bot. Not. 1857) tyckes vara en så tydlig lokålför, att den ej förtjenar särskildt såsom varietet upp-tagas. Den är funnen på många ställen i olika delar af Skandinavien. *)

*) Här må slutligen en anmärkning bifogas, ehuru den icke har af-seende på någon af de Skandinaviska *Lepigonum*-arterna. Kindb. har i Monogr. p. 26 såsom egen art uppställt "*L. microspermum*", afvikande från *L. salsugineum* Bunge endast genom slåta frön och något mindre blom-

2. Nya Skandinaviska Laf-arter,

af TH. M. FRIES.

Forts.)

11. *Stereopeltis macrocarpa* De Not. Denna hittills blott i norra Italien anträffade art har af Gartner N. G. Moe upptäckts på granit-klippor kring Christiania.

12. *Biatorella microhæma* Norm. n. sp. *): "apotheciis minutissimis, sessilibus, ab origine immarginatis et convexiusculis, demum convexis vel planiusculis, persistenter coccineo-cruentis, thallo crustaceo tenui impositis, nunc forsitan proprio, glauco vel cinerascente, nunc certe alieno.

Ad truncum *Salicis* unicum in insula Tromsøe nascentis præcipue ad fissuras corticis suberosas parcius.

Sporæ in ascis fertilibus amplioribus numerosæ, globosæ, hyalinæ, diametro 0,002—3 mm. vel paullo ultra. Asci steriles angustiores contento flammeo-brunneo impleti vulgo adsunt. Paraphyses a gelatina ambiente difficulter distinguendæ, inæque filiformes, flexuosæ, apice paullo crassiores in corpuscula oblonga vel bacillaria colorata, ad superficiem disci coacervata secedentes. Gelatina hymenæa jodo coerulescit."

13. *Opegrapha viridis* Pers. (*Zwackhia involuta* Krb., *Opegrapha rubella* Nyl. Prodr.). På lindar i Östergöthlands

mor. Antagligen kan väl dock *L. salsugineum* i likhet med flera andra arter i detta afscende variera, hvarföre man väl rättare torde kunna med Bunge anse *L. microspermum* för *L. salsuginei* var. *leiosperma*. Märkligt är dock förhållandet med det i Prof. Fries' herb. liggande, af Kindb. bestämda exemplaret från Arabia petræa af Boissier. Fröen hos detta ex. äro neml. alldeles omogna, och kunna således redan derföre icke lemna några tillförlitliga karakterer; och bland dessa omogna frön finnas sådana, som äro tydligt knöliga! Är förhållandet enahanda med exemplaren från öfriga uppgifna växtställen?

*) Forstmester J. M. Norman har haft godheten att meddela beskrifning och exemplar af denna af honom upptäckta art, som genom frukternas vackra och lifliga färg lätt skiljer sig från sina samslägtingar.

skärgård, upptäckt af D:r Chr. Stenhammar. — På Nylanders auktoritet har jag antagit Persoons namn, såsom varande det äldsta, ehuru för öfrigt föga passande.

14. *Arthonia (Coniangium) convexella* Nyl. Lich. Mt. D. — På gamla stockar och stubbar vid Höja i Upland samt i Norbyskogen vid Upsala (S. Almqvist). Original-exemplar saknas visserligen till jämförelse, men beskrifning och lokal öfverensstämma fullkomligt, med undantag af, att sporrerna sägas vara "incolores aut tandem fuscescentes", hvilket sednare ej observerats hos ifrågavarande art.

15. *Arthonia (Coniangium) circinata* n. sp.: parasitica, maculas minutas (diam. usque ad 4 mm. latos orbiculares formans; thallo proprio nullo; apotheciis rotundatis, convexis, immarginatis, atris, in spec. junioribus centralibus, in adultis circulum (sæpe continuum) formantibus; hypothecio et massa paraphysum grumosa incoloratis vel sordidulis, ascis pyriformibus, gelatina hym. jodo vinose rubente; sporis octonis, cuneato-ovoideis vel oblongo-ovoideis (utrinque obtusis, dyblastis, hyalinis, 0,011—14 mm. longis et 0,0045—55 mm. latis.

På thallus af *Gyrophora vellea* och *spodochroa*, hittills observerad vid Bosekop i W. Finmarken samt i Leerdal i Bergens Stift (Sommerf:s herb.).

Utan närmare undersökning lätt igenkänd genom de cirkelrunda, mörka gropar, som den bildar på moderplantan, hvars cortikal- och gonidial-lager deraf förstöras. Apotheciernas anordning i kretsar (såsom ofta hos *Buellia scabrosa*), deras form och sporrerna skilja den för öfrigt lätt från alla samslägtingarne.

16. *Pertusaria rhodoleuca* n. sp. I Lich. Arct. p. 100 anföres med tvekan en var. ϵ . *pertusarioides* af *Lecanora tartarea*, af hvilken jag 1857 fann några få små-bitar vid Mortensnæs i Öst-Finmarken. Sedan jag under den förflutna sommaren lyckats anträffa flera exemplar af densamma, är

jag fullt öfvertygad om dess art-rätt, och torde namnet *Pertusaria rhodoleuca*, såsom antydande de blekröda fruktmynningarne på de hvita fruktvårtorna, kunna anses passande.

17. *Endococcus erraticus* (Mass.), non Nyl. Kinnekulle, parasitisk på *Caloplaca variabilis* (F. Græve). — Obekant är mig visserligen ej, att Nylander förklarar *Tichothecium erraticum* Mass. för synonym med *Microthelia pygmæa* Körb., men säkerligen beror detta på något misstag. Nyl. sjelf upp gifver sin *Endococcus erraticus* hafva sporerne 0,007—10 mm. långa och 0,004—6 mm. breda, hvilka dimensioner ganska väl *) öfverensstämma med de af Massalongo (Symm. p. 94) beskrifna sporerne af *Tichothecium* s. *Microthelia pygmæa* K br. (0,0061—70 mm. långa och 0,00300—366 mm. breda). Att denna Massalongos *Tich. pygmæum* är identisk med Körbers, har ingen dragit i tvifvelsmål. Men från denna afviker enl. Massalongos egna ord hans *Tich. erraticum* genom ungef. blott hälften så stora sporer (0,00366—400 mm. långa och 0,00244 mm. breda); hos ex. från Kinnekulle äro de 0,0045 mm. långa och 0,003 mm. breda. Heldre än att förneka Massalongos tydliga beskrifningar allt vittnesbörd, är jag frestad att antaga, att den äkta *E. erraticus* är Nylander obekant **).

18. *Endococcus rimosicola* (Leight.). Paratitisk på skorpan af *Rhizocarpon calcareum* på Flöjfeldet vid Tromsøe; på en blek form af *Lecidea fuscoatra* på Omberg (Chr.

*) Bekant är, att Mass. i allmänhet angifver dimensionerna något litet för små.

**) I *Ann. d. Sc. Nat.* återoppar visserligen Nyl. ett exemplar ur Massalongos herbarium såsom stöd för sitt påstående, men endast såvida detta är det verkliga original-exemplaret (på *Caloplaca chalybea*) kan någon auktoritet tillerkännas detsamma, emedan väl bekant är, huru författare efteråt ofta utan närmare granskning i sina herbarier inlägga exemplar, som ej tillhöra den ursprungliga arten.

Stenhammar. — Såsom jag redan förr yttrat, hörer hela detta slägte snarare till svamparne än lafvarne.

19. *Leciophysma Finmarkicum* n. gen. et sp.: thallo cæspitoso, rosulas minutas (diam. vix ultra 15 mm., vulgo infra) formante, e ramulis erectis, confertis teretiusculis, ramulosus (vel verrucosis) contexto, nigricanti-olivaceo; gonidiis moniliformi-concatenatis inter filamenta varie anastomosantia dispositis, strato corticali celluloso nullo; apotheciis (diam. circ. 0,5—8 mm.) lecidineis, mox convexis immarginatisque, atris; hypothecio incolorato, ascis subclavatis, paraphysibus filiformibus, laxe cohærentibus, apice fuligineis; gelatina hym. jodo coerulescente; sporis 8:nis, limbatis, hyalinis, globosis, diam. 0,12—14 mm. vel ovoideis 0,013—16 mm. longis et 0,010—14 mm. latis.

Bland mossor på grusedar nära hafsstranden vid Næsby och Berlevaag i Öst-Finmarken.

Bland alla hittills kända *Collemacei* finnes ingen, med hvilken ifrågavarande kan sägas vara beslägtad. De lecidinska apothecierna och enkla sporerne, för att ej tala om thallus, skilja den med lätthet. Tager man emellertid slättet *Collema* i den vidsträckt Nylanderska bemärkelsen, så bör ifrågavarande art kallas *Collema Finmarkicum*, ehuru väl man då nödgas bortse från karakterer, som bland *Heterolichenes* anses bestänna ej blott olikhet till genus utan äfven till tribus.

20. *Thelochroa Flotowiana* (Hepp). Denna sällsynta art, om hvars rätta plats i systemet meningarne varit och ännu äro högst delade *), har af D:r F. Græwe blifvit anträffad på Kinnekulle.

(Forts.)

*) Måhända föres den bäst till slättet *Pyrenopsis*.

Literatur-Öfversigt.

3. Norsk botanisk literatur 1859—64.

(Meddelt af AX BLYTT.)

- Aasen, I.*, Norske Plantenavne. 31 Sid. 8:o. (I Budstikken 1860 n. 1, og Separataftryk.)
- Asbjørnsen, P. Chr. og Schübeler, Fr. Chr.*, Planternes Anatomi og Physiologi i Grundtræk af Dr. Hermann Schacht, Professor i Bonn. Med Understøttelse af det Kongelig Norske Videnskabers Selskab i Trondhjem, udgivet af Med 349 Tegninger paa 159 Plader. Christiania, 1861. 240 Sid. 8:o.
- Blytt, A.*, Botanisk Reise i Valdres og de tilgrændsende Egne. Christiania 1864. 149 Sid. 8:o (I Nyt Magazin for Naturvidenskaberne 1864, og Separat-aftryk).
- Blytt, M. N.*, Norges Flora eller Beskrivelser over de i Norge vildtvoxende Karpplanter tillige med Angivelser af de geographiske Forholde, under hvilke de forekomme. 1:e Deel. Paa det Kongel. Norske Videnskabers Selskabs Bekostning. Christiania 1861. — 396 (+ 4) Sid. 8:o.
- Hoch, F.*, Supplémenter til Dovres Flora. Christiania 1863. 15 Sid. 8:o. (I Nyt Magazin for Naturvidenskaberne 1863, og Separataftryk.)
- Moe, N.*, Veiledning til Dyrkning af glaciale, alpinske og arctiske Planter. Christiania 1862. 15 Sid. 8:o.
- Norman, J. M.*, Descriptio speciei novæ lichenis, quam detexit et sub nomine Tholurna dissimilis proponit (I Flora 1861, p. 409.)
- Smaatræk af Naturens Væxthusholdning, fornemlig inden den norske Floras Gebet. — I. Naturens Granskovhusholdning tilfjelds. — Christiania 1862. — 19 Sid. 8:o med 1 Planche. (I Videnskaps-Selskabets Forhandlinger for 1862, og Separat-Aftryk.)
 - Descriptio exactior Tholurnæ dissimilis. (I Botanische Zeitung 1863 n. 29, pag. 225—7 og tab. IX B.)
 - Index Supplementarius locorum natalium specialium plantarum nonnullarum vascularium in provincia arctica Norvegiæ sponte nascentium, quas observavit — Nidarosia 1864. — 58 Sid. 8:o. (Ex vol. V. scriptorum Societatis Regiæ Scientiarum Norvegiæ separatim descriptus).
- Schübeler, F. C.*, Die Culturpflanzen Norwegens beobachtet von Mit einem Anhang über die altnorwegische Landwirthschaft. Herausgeben mit einem Vorwort von Chr. Boeck. — Christiania 1862. — VI og 197 Sid. 4:o. 1 Kart, 24 Plancher.

Strödda Underrättelser

Är *Hydrocotyle* en umbellat? — Ehuru detta slägte inom Europa representeras af ett par eller tre arter (*H. vulgaris* L., *natans* Cyr. och *pleiantha* Ces.) och ehuru det undersökts af många botanister, har det likväl ännu ej ställts på sin rätta plats i systemet. Ty af alla anses det som en länk af *Umbelliferae*, men huru afvikande är ej redan dess allmänna utseende från de flockblommiga växternas! Denna olikhet i habitus åtföljes äfven af ganska viktiga skiljemärken, både hvad blad, blommor och frukt angår. Ty ingen af alla de öfriga umbellater, som tillhöra vår verldsdel, har verkliga stipler och sköldformiga blad, samt endast högst få en så ofullkomligt utbildad blomflock, som den *Hydrocotyle* eger. Frukten är visserligen en s. k. dubbel skalfrukt, men den lossnar icke, såsom hos umbellaterna, vid mognaden från midtspelaren; dessutom visar den intet spår af oljrande. Men till alla dessa väsentliga skiljetecken kan ett annat af synnerligen stor vikt läggas. Kronbladens läge i knoppen är nemligen icke tegellagdt, hvilket deremot är förhållandet med de flockblommigas, utan utom allt tvifvel kantlagdt.

I följd af alla dessa afvikelser kan slägtet *Hydrocotyle* icke föras till *Umbelliferae*, utan måste hänföras till den afdelning af *Araliceae*, som utmärkes af sköld- och handnerviga blad, samt närvaron af stipler.

(Efter en afhandling i *Journ. of Bot. I.* (1863) p. 278 af B. Seemann, meddeladt af S. O. Lindberg.)

— För några år sedan anträffade Dr. Spruce på östra sluttningarna af Anderna en lund af gigantiska Fräkenväxter, af hvilka somliga voro mer än 20 fot höga. Enligt *Journal of Botany 1865* har Mr. Ernst nyligen i närheten af Caracas, Venezuela, funnit ett *Equisetum*, som befanns vara 36 fot högt, men knappt $\frac{3}{4}$ tum tjockt. Det växte nära en rännil bland träd och buskar, af hvilka det erhöi stöd.

— Som bekant är, vidlåder en väsentlig brist de flesta växtsamlingar, i det att mogna frukter och frön i allmänhet saknas. Till afhjelpande af denna brist vid Upsala Botaniska Museum har början blifvit gjord till en Skandinavisk frukt- och frösamling, men då det föresatta målet endast genom fleras medverkan kan vinnas, så uppmanas Skandinavien botanister att godhetsfullt insamla samt meddela dylika delar af växtarter, som de under sommarens lopp anträffa. Då samlingen ännu är ganska obetydlig, mottages hvarje bidrag, äfven af mindre sällsynta arter, med största tacksamhet.